

NOVÝ ORIENT

ABSTRAKTY

ODBOURNÝ
ČASOPIS
ORIENTÁLNÍHO
ÚSTAVU AV ČR
ROČNÍK 75/2020

2

CENA 110 Kč

Smuts, Hertzog a otázka války: Politická krize v Jihoafrické unii v září 1939

MIKULÁŠ TOUŠKA

Otázka vyhlášení války Německu počátkem září 1939 vedla v Jihoafrické unii k politické krizi, která vyvolala pád vlády a rozpad vládnoucí Sjednocené strany. Tato krize byla odrazem rozštěpení afrikánské části jihoafrické společnosti, které přetrvalo po celou dobu války. Tento článek přibližuje jak zmíněnou krizi, tak její příčiny a následky, a analyzuje postoje jejích dvou hlavních aktérů, velkých postav jihoafrické politiky 1. poloviny 20. století J. B. M. Herzoga a J. C. Smutse.

Káhirske projekty italského architekta Maria Rossiho a jejich vliv na architekturu mešit ve 20. a 21. století

MARTIN RUDIŠ

Italský architekt Mario Rossi (1897–1961) významně ovlivnil architektonický vývoj mešit postavených ve 20. století. Zavedl zcela nový přístup založený na snaze kombinovat stylistické odkazy na předchozí architektonické tradice islámského světa (obzvláště mamlúcké) s moderním technickým a prostorovým řešením. Tento článek je založen na dlouhodobém terénním výzkumu v Káhiře, představuje architektovu osobnost a čtyři případové studie jeho méně známých káhirských projektů. Soustředí se zejména na inovační technická, dekorativní a konceptuální řešení, a mapuje postupný vývoj Rossiho stylu i jeho vliv na budoucí architektonickou produkci.

Rukopisná tradícia arabských ľudových románov

ZUZANA GAŽÁKOVÁ

Arabský ľudový román (sira ša'bija) sa považuje za osobitý žáner arabskej ľudovej literatúry, ktorý sa po stáročia formoval v rámci bohato sa rozvíjajúcej rozprávačskej tradície. Rukopisy arabských ľudových románov predstavujú základný prameň na poznávanie tohto rozprávačského umenia, keďže remeselní rozprávači už dávno vymizli z orientálnych kaviarní a aj autentických zvukových nahrávok je málo a sú z nedávnych čias. Táto štúdia sa venuje popisu najvýznamnejších charakteristických znakov týchto bohatých rukopisných materiálov: ich vzhľadu, rozsahu, jazyku, písmu, problematike datovania, usporiadaniu textu, či dokonca ich majiteľom a poznámkam, ktoré po ich okrajoch zanechali niektorí (ne-)spokojní čitatelia.

Čas v buddhizme – majster Dógen a jeho esej *Bytie-čas*

ZUZANA KUBOVČÁKOVÁ

Japonský zenový majster Dógen 道元 (1200–1253), zakladateľ zenovej školy Sótó, bol jedným z prvých buddhistických učiteľov v Japonsku, ktorý po sebe zanechal originálne filozofické texty v zbierke nazvanej Pokladnica oka pravej dharmy, jap. Šóbó genzó 正法眼藏. Eseje v tejto zbierke sú okrem svojho nadčasového myšlienkového obsahu výnimočné tým, že boli písané kombináciou súdobej japončiny a čínštiny, a nie strikne v literárnej čínštine, ako bolo zvykom nielen v danej dobe, ale ešte aj po niekoľko nasledujúcich storočí. Esej „Bytie-čas“, ktorej prvý slovenský preklad spolu so sprievodným výkladom prináša nasledujúca štúdia, je jedným z najkomplikovanejších, ale aj najčastejšie študovaných a komentovaných Dógenových textov vôbec. V snahe priblížiť Dógenove slová a myšlienky súčasnému čitateľovi je preklad textu obohatený o vysvetlenie niektorých budhistických pojmov a konceptov, ktoré ilustrujú bohatosť a hĺbku Dógenovho zenu.

Hrdinka migrujúca na Západ v románových dielach súčasných arabských autoriek

ZUZANA PRISTAŠOVÁ

Téma arabskej migrácie do západných metropol, ktorá bola započatá v minulom storočí a v rôznych stupňoch intenzity kontinuálne pretrváva do dnešných dní, rezonuje v románoch mnohých súčasných arabských autoriek. Práve hrdinka tohto súboru prozaických diel sa v predkladanej štúdii stáva predmetom detailnejšej analýzy: protagonistka arabského pôvodu, „vykorenená“ zo svojho kultúrneho prostredia, siete rodinných vzťahov a zvyklostí či už dobrovoľne, alebo z nutnosti, natrvalo, či dočasne, je skúmaná na pozadí multikultúrneho veľkomesta. V centre nášho záujmu stoja tri diela významných arabských spisovateľiek – Hanán aš-Šajch (nar. 1940), Mírál at-Taháwí (nar. 1970) a Radwy 'Ášúr (1946–2014). Ženské protagonistky v nich vystupujú ako variácie tohto typu hrdinky, pričom migračná skúsenosť predstavuje spoločnú rámcovú tému ich rozprávání. V štúdii osvetľujeme ich stratégie vysporiadania sa s rozličnými aspektami nového prostredia, ich potenciál ukotvenia sa v novej krajine, jej postoje k nej, ako aj vzťah k domovu. Tieto pútavé literárne spracovania osudu ženských hrdiniek, v ktorých je v rôznej miere reflektovaná osobná skúsenosť autoriek, často narúšajú zaužívanú percepciu pojmov ako domov, príslušnosť, identita, či kultúrny stret.

Vyslanci civilizace, nebo násilní pijani? Ztvárnění ruského etnika v jazykově rozmanité literatuře imperiálně rasistického Mandžukua

MARTIN BLAHOTA

Ve 30. a 40. letech 20. století vznikla na území dnešní severovýchodní Číny rozsáhlá literární scéna, která byla do určité míry formovaná oficiálními institucemi Japonské říše. Na tvorbě „mandžuské literatury“, která byla po porážce Japonska ve druhé světové válce na dlouhou dobu z politických důvodů vymazaná z dějin, se podíleli spisovatelé různých národností, zejména čínští, mandžušti, japonští, ruští a korejští. Článek zkoumá ztvárnění Rusů vevybraných dílech této multietnické „mandžuské literatury“ a dokládá, že řada oficiálních spisovatelů Mandžukua byla do určité míry nezávislá na státní ideologii. Literární díla dále ukazují, jakým způsobem byli v této neformální japonské kolonii rasově diskriminováni její čínští a ruští obyvatelé.

Když čínsky, tak hezky – minimoduly a prozodická transkripce CHIPROT

HANA TŘÍSKOVÁ

Prozodické rysy řeči (tj. suprasegmentální rysy souvislé řeči jako jsou přízvuk, intonace, frázování atd.) jsou nepostradatelnými složkami lidské řeči, které v mluvené komunikaci hrají zcela zásadní roli. Avšak v procesu výuky cizích jazyků bývá těmto rysům věnována jen malá či žádná pozornost. Studenti se musí obvykle spolehnout na imitování a samostudium. Čínština je tónový jazyk s komplikovanými interferencemi mezi lexikálními tóny na jedné straně, a přízvukem, intonací atd. na straně druhé. Autorka představuje dvě didaktické metody, které nabízejí teoreticky fundované nástroje pro výuku prozodie hovorové čínštiny. První se nazývá „minimoduly“. Tyto kratičké, 2-3slabičné sekvence pomáhají nacvičovat frekvencované kolokace slov včetně jejich odpovídající rytmické struktury. Druhá metoda je prozodická transkripce CHIPROT, založená na pinyinu. Vyznačení prominence jednotlivých slabik a vyznačení frázování pomáhají studentům, aby dosáhli plynulosti a přirozenosti projevu a přiblížili se řečovému rytmu rodilých mluvčích. CHIPROT je poprvé systematicky použit v učebnici *Mluvte čínsky hezky: prozodie hovorové čínštiny*. Academia 2021 (v tisku).